

ארחות חיים

חשיבות מצות תפילין

מצות תפילין היא אות וסמל לקשר המיוחד בין הקב"ה לישראל.

המצוה כוללת את 'תפילין של יד' שאנו קושרים על הזרוע, ואת 'תפילין של ראש' שאנו מניחים על ראשנו.

בכל אחד מבתי התפילין כתובות ארבע פרשיות שהן "קִדְּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר" (שמות יג), "וְהָיָה כִּי יִבְיָאֶרְךָ" (שמות יג), "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" (דברים ו), "וְהָיָה אִם שָׁמַעַ" (דברים יא) העוסקות בעיקר בייחוד ה' (שהוא אחד ואין עוד אלוהים אחרים מלבדו) וביציאת עם ישראל ממצרים.

אנו מניחים 'תפילין של היד' על הזרוע בסמוך לליבנו ואת 'תפילין של ראש' במקום בו נמצא המוח הקדמי שלנו, לרמז על כך שאת המוח והלב שלנו אנחנו משעבדים לה', כדי שכל המחשבות, הרצונות והמעשים שלנו יהיו לשם שמים.

פרשיות התפילין

למדנו שבתוך בתי התפילין שלנו מונחות ארבע פרשיות: קדש, והיה כי יביאך, שמע והיה אם שמוע. אולם, יש הבדל בין תפילין של יד לתפילין של ראש. בתפילין של יד ארבעת הפרשיות כתובות על קלף אחד ברצף אותו מניחים בבית אחד (שבתפילין של יד יש חלל אחד). לעומת זאת, בתפילין של ראש כל פרשה כתובה בקלף נפרד והיא מונחת בבית נפרד בפני עצמו, כי התפילין של ראש מחולק לארבע בתים (חללים פנימיים) נפרדים.

הבדל נוסף שיש בין תפילין של ראש לשל יד הוא לא רק בתוך הבתים אלא גם מבחוץ.

אם תתבוננו בבתי התפילין מבחוץ תשימו לב שהבית של 'תפילין של יד' חלק לגמרי, ואילו ב'תפילין של ראש' חקוקה האות ש' משני צדדיו החיצוניים של הבית (מצד אחד אות ש' רגילה ומצד שני ש' עם ארבעה ראשים).

תפילין

זמן הנחת תפילין

הזמן בו מותר לנו להניח ולברך על התפילין הוא אותו זמן בו אנו מברכים על הטלית – כשעה זמנית לפני ה'נץ החמה'.

בשונה מהטלית או הציצית אותה אנחנו לובשים מידי יום, אסור לנו להניח תפילין בשבתות, ימים טובים וחול המועד. הסיבה לכך היא שתפילין הם 'אות' בין ה' לישראל ככתוב "וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ" (שמות יג, ט) וגם שבת ויום טוב נקראים 'אות': "בְּיָמֵינוּ וּבְיַמֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעֵלְמָם" (שמות לא, יז) ואם נניח בהם תפילין (שהם אות אחר), יש בזה משום זלזול בהם.

דמויות מופת

רבי שלמה יצחקי זצ"ל

רבי שלמה יצחקי (רש"י) זצ"ל.

נחשב לגדול מפרשי התנ"ך והתלמוד הבבלי. בפירושו הוא מתמקד בעיקר בביאור פשט הפסוקים והסוגיות התלמודיות.

בהדפסה הראשונה של פירוש רש"י לתורה הודפס פירוש רש"י בסגנון הכתב הרהוט שהיה נהוג בספרד בימי הביניים, במטרה להבדילו מגוף הטקסט המקראי שהודפס באותיות עבריות מרובעות. בעקבות כך מכונה כתב זה כיום 'כתב רש"י'.

אצגדהוזהוהוטיכךלמס
נוסעפפזקקרת

כתב רש"י

ברכת התפילין

איטר יד

אם אנו נוהגים להתעטף בטלית בתפילה, את התפילין נניח לאחר שהתעטפנו בטלית. לכן נסדר את הטלית והתפילין בתיק באופן כזה שהטלית תהיה זמינה לנו מיד, כך נוציא מהתיק קודם את הטלית ונתעטף בה ורק לאחר מכן נוציא את התפילין ונניח אותם, קודם את תפילין של יד ולאחר מכן את תפילין של ראש.

איטר יד הוא מי שמיומן בשימוש בידו השמאלית יותר מאשר ידו הימנית (נקרא גם 'שְׁמָאלי').

באופן הנחת התפילין וברכתן ישנם שני מנהגים. מנהג קהילות בני ספרד, שאת תפילין של יד נניח בישיבה ונברך עליהם 'לְהַנִּיחַ תְּפִילִין', ואת תפילין של ראש נניח בעמידה ללא ברכה. בברכת 'להניח תפילין' שאנו מברכים על תפילין של יד נכוון לפטור גם את תפילין של ראש, ולכן עלינו להקפיד שלא לדבר דברים שלא קשורים למצות התפילין בין הנחת תפילין של יד לשל ראש. אם לפני שסיימנו להניח את תפילין של ראש שכחנו ודיברנו דברים שאינם קשורים למצות התפילין, נברך על תפילין של ראש 'עַל מְצִיַּת תְּפִילִין'.

בהלכות רבות ישנה התייחסות מיוחדת למי שהוא איטר יד, כדוגמת הנחת תפילין. בפסוק המתייחס למצות 'תפילין של יד' נכתב בתורה "וְהָיָה לְאוֹת עַל יְדְכָה" (שמות יג, טז). שימו לב שכתוב 'יְדְכָה' במקום 'יְדְךָ'. משינוי זה למדו חז"ל שצריך להניח את התפילין על היד הכהה כלומר החלשה.

למנהג קהילות בני אשכנז נניח גם את תפילין של יד וגם את של ראש בעמידה. על תפילין של יד נברך 'להניח תפילין' ועל תפילין של ראש נברך 'על מצות תפילין', גם אם לא דיברנו כלל בין קשירת תפילין של יד להנחת תפילין של ראש. בסיום התפילה לאחר שאמרנו 'עלינו לשבח', נחלוץ את התפילין ונפשוט את הטלית בסדר הפוך ממה שלבשנו אותם. קודם נחלוץ את תפילין של ראש ונניח אותן בתיק התפילין, לאחר מכן נחלוץ את תפילין של יד ונניח אותן בתיק. לבסוף נפשוט את הטלית ונניח אותה בתוך תיק הטלית.

לכן, אם אני ימני אניח את 'תפילין של יד' על יד שמאל, אך אם אני איטר יד (שמאלי) אניח תפילין על יד ימין, שהיא היד החלשה שלי.

שאלות חזרה

כשרות התפילין

חשוב מאוד כשאנו באים לרכוש תפילין, שנקנה אותם מאדם ירא שמים ומומחה בהכנת התפילין וכתובת הפרשיות, כך נדע שהתפילין שלנו כשרות ומהודרות. אם הקפדנו על כך, אין לנו צורך לבדוק את התפילין לעולם. אולם, אם קרה משהו שיכול לגרום לכך שהתפילין או הפרשיות התקלקלו, כמו למשל שהלכנו בטיול בתוך מים ויש חשש שהתפילין שהיו בתיק נרטבו, או השארנו את התפילין ברכב סגור בימי הקיץ החמים למשך שעות ארוכות. במקרים אלה, כדאי שנמסור את התפילין שלנו לבדיקה לוודא שהם לא נפסלו מהרטיבות או החום הלוהט. עלינו להקפיד לשמור על קדושת התפילין ולנהוג בהם בצורה מכובדת, בפרט כשאנחנו לוקחים אותם לטיול. אם הם מונחים בתוך 'תפידינית', נקפיד לשאת אותם בצורה מכובדת ולא נניח אותם על הרצפה או בכל מקום אחר שאינו מכובד וראוי.

ל	ב	ר	ה	א	ו	ת	י	ק
ה	ת	י	א	ל	ב	פ	ק	ד
נ	ר	פ	י	ש	ו	ת	ד	ג
י	ש	ר	י	ל	ק	ב	ש	ת
ח	פ	ש	י	ל	י	נ	ש	מ
ע	ש	י	פ	ר	י	א	י	ל
ר	א	ו	ש	ק	ל	נ	פ	ד
ל	ה	ת	נ	י	ח	י	ב	ש
ש	מ	ע	י	ש	ר	א	ל	ר
א	ח	ש	ל	מ	ב	ח	פ	י

הקיפו את המילים הבאות בתפוזרת: תפילין, קדש, שמע ישראל, להניח, לב, מח, פרשיות, אות, קלף, יד, ראש.

